

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

על פי שְׁנֵים עָרִים: נביא שו"ת עם רביה"ק בדיני אוכל בשוק דומה לכלב ופסול לעדות

ת"ח שעובר על חומרות דיליה – אם נפסל לעדות

בדינא דהאוכל בשוק פסול לעדות. ומצינו חילוקי דינים בפוסקים במקרים מסויימים בהם רק ת"ח יחמיר ע"י אבל סתם אדם לא. ויל"ע בת"ח שעובר ואוכל בכח"ג שרק לת"ח זה גנאי, האם יפסל לעדות או לא, דסו"ס כלפי עצמו הרי מזלזל בעצמו, אך בייחס לכבוד המצוי לרוב בני"א – הרי אי"ז דרך גנאי כ"כ. האם יפסל או לא.
תשובה: פסול.

אם כיום אי"ז גנאי לאכול בשוק

יש שטוענים שכיום כולם אוכלים ברחובות, וזה כבר נהיה מכובד, מה התשובה לטענה זו.
תשובה: לא נכון. [ספר שייח' חיים להרה"ג רבי חיים מלין שליט"א מרבני המכון]

אכילה בכניסה לחנות

ש. יש חנות שמוכרים אוכל אבל אין מקום לאכול את המאכל בתוך החנות כי אם בכניסה לחנות בשטח שלפני החנות על המדרכה בפינה, אבל העוברים ושבים ברחוב יכולים לראות את האוכלים שם, האם יש בזה בעיה של אוכל בשוק, או מכיון שאוכלים בצד באופן צנוע ולא אוכלים באמצע רחוב, יותר קל ורשאים לאכול.
ת. יש להיזהר.

לתת לקטן לאכול מאכל ברחוב

ש. האם יש בעיה ליתן לילדים פחות מגיל בר מצוה לאכול מאכל ברחוב, כגון שההורים קנו איזה מאכל של מזונות עבור הבית, והילד לא יכול להתאפק ורוצה מאד, האם מותר לתת לו.
ת. יזהר, טוב להמתין אם יכול.

ברזים ברחוב

ש. ליד אחד האולמות בבני ברק שנמצא סמוך לרחוב מרכזי בעיר, הניח בעל האולם שני ברזים עם מים קרים וכוסות לרווחת העוברים ושבים לעשות עמהם חסד בעיקר בימות הקיץ ואחרי קניות שעושים בחנויות הסמוכות, האם הוא מכשיל את הרבים במים אלו, כי ע"י ששותים שם נפסלים לחומרא לפי דעת הרב שליט"א.
ת. מותר ומצוה.

המשך להנ"ל

ש. האם שייך לומר שמכיון שזה עומד לצורך רבים שעוברים ברחוב וצמאים, אין בזה גנאי ויהא כשר לעדות מי ששותה שם.
ת. פשוט.

לומר למסדר קידושין אם רואה שלוקחים אוכל בשוק לעד

ש. מי שידע על פלוני שהוא אוכל ברחוב מזונות וכדומה, ורואה שלוקחים אותו להיות עד באיזה חתונה, האם צריך לומר למחותנים או למסדר קידושין שפלוני אוכל בשוק ופסול לעדות.
ת. כן. [עזרת אליעזר]

למצוץ סוכריה בשוק

שאלה: בדין "אוכל בשוק", מה הדין אם אין ניכר אכילתו כלל, כגון למצוץ סוכריה שאין ניכר מבחוץ כלל.
תשובה: גם כשאין ניכר אין לעשות.

אכילה בחצר הרואים מרה"ר

שאלה: מי שיש לו חצר ורואים אותו מרה"ר, האם אסור באכילה שם מדין אוכל בשוק, או שסו"ס זהו ביתו וחצירו
תשובה: מותר. [משיבת נפש העתיד לצאת לאור אי"ה]

אכילה באוטובוס

אמרו חז"ל (קידושין מ'): דכל האוכל בשוק דומה לכלב ופסול לעדות וכו', ונסתפקתי ספק גדול, האם האוכל באוטובוס מחוץ לעיר (בהצנע ולא בקול רעש גדול) ג"כ מיקרי האוכל בשוק, והדבר נוגע פעמים רבות שנוסעים נסיעות ארוכות ומאוד רעבים, האם שרי לאכול גם פת באוטובוס.
תשובה: כן.

היושב בשוק ואוכל – אם מותר

בההיא דאוכל בשוק דומה לכלב. שמעתי להקל אם יושב במקומו ולא הולך ואוכל, האם אפשר לסמוך ע"י בשעת הדחק, כגון שרעב והולך לפינה בצד ואוכל.
תשובה: אין חילוק.

אכילה על שפת הים

האם נכונה השמועה מפי מרן החזו"א זצ"ל שאין לאכול על שפת הים משום דחשיב כאוכל בשוק (דלא ראינו שמקפידים ע"י).
תשובה: נכון.

בהנ"ל

מרן שליט"א סיפר שפעם הלך עם מרן החזו"א לים, וקנה תירס, והוכיחו החזו"א דהאוכל בשוק דומה לכלב. ורציתי לשאול ממרן שליט"א, איפה רצה לאכול את התירס, האם בדרך לים – והיינו באמצע הרחוב ממש, או בים – ואז יש חידוש טפי דים יש לו דין שוק (לדעת החזו"א) ואין לאכול שם.
תשובה: אין שום נפק"מ.

גדר ת"ח שיחמיר ע"י

יש לעיין בכל הני חילוקים שכתבו הפוסקים לענין אכילה בשוק, דיש דברים שכל אדם לא נפסל בהם, ורק תלמיד חכם יחמיר על עצמו (כגון שיטת ר"ת בתוס' בקידושין מ', ב דרך פת כל אדם נפסל, אבל פירות וכיו"ב רק ת"ח יחמיר).
וא"כ יל"ע מהו גדר 'תלמיד חכם' לענין זה, האם דווקא מי שמוחק לת"ח ומחזיקין אותו לכהן, או כל בן תורה חשיב כן (ומי נקרא בן תורה, האם כל בחור ישיבה. וכמו שאומרים בשם מרן החזו"א שרוב על בגדו כל בן תורה צריך ליזהר בזה).
תשובה: כל בן תורה.

נראה כאוכל בשוק

נסתפקתי באחד שכלפי חוץ נראה שאוכל בשוק, וע"פ אמת לא אוכל בשוק, מי שרי לעשות כן או לא. דהנה ליפסל לעדות לכאוי לא מיפסיל, דסו"ס ע"פ אמת לא ביזה את עצמו ולא אכל בשוק בפועל, אבל את החלק שכתב הרמב"ם שלא יתגנה בפני אחרים, לכאורה שייך בזה. וכגון באדם שיושב בשוק עם חברו בשולחן אחד - וחברו אוכל בשוק, ומרחוק נראה שגם הוא אוכל עמו, מי שרי או לא.
ויש לומר דעל ידי שיחשבו שאוכל בשוק, יבואו ללמוד ממנו ולהקל באכילה בשוק, וזוהי ג"כ סיבה לאסור הדבר. וגם דאולי על ידי זה יצא לעז עליו בשוק שהוא פסול לעדות, ואע"פ שבאמת לא אכל בשוק. מה דעת מרן שליט"א.
תשובה: יזהר.

שתיית מים בפני רבים

האם בזמן הזה אפשר לשתות מים בפני רבים, או שצריך להקפיד על כך כמובא במ"ב סי' קע (דבכף החיים ובחיד"א מבואר שבה"ז אי"צ להקפיד).
תשובה: צריך ליזהר.

לע"נ הרבנית איכנשטיין ע"ה, אשת יבדל"ח הגאון רבי יצחק איכנשטיין שליט"א ר"כ משמרת איתמר באופקים ומרבני המכון

נביא דברים מבעלה שליט"א שמסר בקו דרך אמונה, והנהגות והוראות מרביה"ק בהלכות אבילות ליקוט ועריכה מתוך קונטרס דקדוקי מצוות

דברי חיזוק מבעלה הגאון שליט"א

ראש חודש אלול, בספר כל משאלותיך (תקצ"ז), התעוררות לאלול. מורי ורבי רבי אליהו מן כותב כי בערב ראש חודש אלול, שאל את רבינו, אני צריך לדבר לפני הציבור לפני יום כיפור קטן מה לומר? אומר רבינו תאמר שלימוד התורה של חודש אלול, זו ההכנה ליום דין, ראש השנה הקרב ובא.

אני נמצא בזמן שאני יושב שבעה על אשת נעורי, רק אומר, לימוד התורה אצלה היה יקר מפז, פשוט, כל מה שהיא עשתה, התמסרה ללימוד התורה שלי. סיפרה לי בתי שמוצאי שבת אחד, מוצאי שבת שהיא כבר הייתה ממש בחודשים האחרונים. היא בעצם נסעה בשבת לבית חולים, כי היה מחסור דם ופיקוח נפש, נסעה לבית החולים סורוקה, והיא התקשרה לבית במוצאי שבת, והיא אמרה לה, אני לא יודעת מה עדיף במצב שלי, שאני אוכל מלווה מלכה, מזונות או המוציא הייתי מתקשרת לאבא, (זאת אומרת לי אבדל לחיים טובים וארוכים), אבל הוא באמצע סדר, אני לא אתקשר אליו. תביאו את שתייהן, תביאו מלווה מזונות והמוציא, ואחר כך אני כבר אשאל אותו מה עדיף.

כל חייה התמסרה לתורה. התביעות שלה בתורה היו גדולות, היא תבעה מעצמה, אפשר להגיד כמעט וממש כל החצי יובל שנים שהיינו נשואים, לא דרשה ממני דברים על חשבון סדרים, כולל בתקופה האחרונה ממש, עד הסוף.

זכותה של אשתי אסתר הינדה, בת מו"ח רבי יהודה לייב, זכותה עצומה ונוראה, הרבה זכויות יש לה, אבל בעיניי הזה של נשים במאי זכיון, של הזכות של תורה, שנאמר בברכות (ז), היה לה במדרגות נשגבות ביותר. תהא נשמתה צרורה בצרור החיים.

ואם ניקח מהדמות של הדוגמה, להתחזק, כמו שאומר רבינו, **לימוד התורה של חודש אלול, זה ההכנה**, ידוע שמה היה ההכנה של הדברי חיים מצאנז? אדמו"ר קדוש, ההכנה שלו לפני השופר היה ללמוד קצות החושן. כן, כן, זה ההכנה. תורה.

הקדוש ברוך הוא יעזור באמת, ומי שמשומעי לקחי, שיקח על עצמו איזה חיזוק בתורה לעילוי נשמת, אשת נעורי, אסתר הינדה בת יבדל"ח רבי יהודה לייב, יבורך מאוד על זה שהוא עושה לעילוי נשמתה, אבל בעיקר כל אחד צריך לדאוג להעלות את עצמו במדרגות, במעלות התורה והיראה, איך אומר רבינו? כן, כן, זה ההכנה לראש השנה. תורה.

יעזור הקב"ה לכולנו, זכות התורה לאלול נפלא, אח"כ לר"ה, יום כיפור כי יצפני בסוכה, עד בשמחת תורה לאתה הראת לדעת, כי השם הוא האלוקים אין עוד מלבדו, ה' יעזרונו על כבוד שמו באהבה.

הנהגות והוראות מרביה"ק בדיני אבילות

א. אדם שאמו היתה בגיל מאה וחולנית מאד, בא לשואלו על כמה דיני אונן, ולא רצה רבינו להשיבו 1..

1. ואף שאמר לו השואל שאמו חולה מאד, ועלולים דינים אלו ליגע לו למעשה, ועל כן רוצה להתכונן לכך. השיב לו **שאת זה לומדים כשהאמא בריאה ולא כשהאמא חולה.**

לפי שחשש שעצם לימוד זה, יכול לעורר עליה דינים במצב כזה ולגרום למותה, שבה שלומד הלכות אלו משום חשש מיתת אמו, הרי הוא כמו שהסכים כבר על מיתתה ונתייאש מן הרחמים, דבר זה בכוחו לעורר דינים עליה, וראה בלשון רש"י (שבת ל"ב, א') הואיל ואיתרע מזלה מזומנת פורענותה לבא.

ב. אמר בשם החזון איש, שאבל אינו צריך לקום אפילו מפני תלמיד חכם, אבל רשאי לקום אם רוצה. וכן אמר רבינו לא' בשעה שהיה אונן, שיוכל לעשות הידור בפני אדם גדול.

ג. כשניחמוהו לא ענה אמן אחרי שאמרו לו המקום ינחם וכו', ואמר בשם החזון איש שאין זה ברכה 2.

2. אלא הוא ענין של נחמה, שאומרים שאי"צ להצטער הרבה כי תיכף יבוא משיח וינחמם..

ד. בשנת האבל על אביו התקיימה חתונת בתו [עם חתנו הגר"ד אפשטיין שליט"א], והשתתף רבינו בכל סעודות השמחה מהאופרוף ועד השבע ברכות...

3. סיפר חתנו של רבינו הגר"ז ברוורמן שליט"א, שרבינו שלח אותו לשאול על כך מהגר"ש אלישיב זצ"ל, והשיב לו להיתר ע"פ שו"ת המהרש"ם (יו"ד ר"ב, ובדפ"ר א' מ"ו) שכתב להתיר לאנשי החופה הקרובים אל החתן ואל הכלה, דיו"ט שלהם הוא, ואין להם להצטער וליתן צער לחתן, משום שצער החתן הינו צערם, שידוע שהחתן מצטער כאשר הם אינם נכנסים עמו, ובצעריו יהיה להם צער.

ואף שאחיותיו של רבינו שאלו אותו שבשנת האבל על אמן, התקיימה חתונת בנות אחיותיו [עם הגר"א גינזבורג זצ"ל ויבדל"ח הגר"א זאקס שליט"א והגר"ט יעקובזון שליט"א], ואביו אסר על אם הכלה להשתתף בסעודת החתונה, [וכן לא היה תזמורת בחתונותיהם]. ענה להם רבינו: **אין לך אלא שופט שבימך**. [אמנם ראוי לציין שהחתן הגר"ד אפשטיין שליט"א היה יתום מאביו שנפטר בין אירוסיו לחתונתו, ויתכן שזה היה מונח בתוך שיקוליו של רבינו].

ה. בערש"ק הודיעוהו על פטירת אחותו הרבנית הצדקנית מרת אהובה ברמן ע"ה, קם ובירך ברוך דיין האמת, ואמר שנים מקרא וא' תרגום בערב שבת 4.. [ואפשר שלא קרא פי' רש"י 5].

4. ראה בשו"ע (יו"ד ת', א') שת"ת הוי דברים שבצינעא ואסור אף בשבת, ולכן לא למד גם את ה"חובות" שלו. וגם לא קרא מגילת רות [היה בשבת שלפני חג השבועות], כהרגלו שקורא בשבת שלפני קריאת המגילה את המגילה, ומ"מ כיון שאינו מחויב שמו"ת ואינו מסדר היום לא קרא. וכן לא ענה על שאלות בהלכה ששאלוהו, [ונדבר זה אינו נחשב בפרהסיא]. (שו"ת המצויות בשבת להגר"א דינר שליט"א).

5. כן כתב בספר אלא, וביאר טעמו שמה יצא כבר בעיקר חיוב שמו"ת, במה שקרא את התרגום אף בלא רש"י, ע"פ המבואר בשו"ע (או"ח רפ"ה, ב') ובמשנ"ב (שם, ו') ובביאור"ל (שם ד"ה תרגום) בסו"ד שם, עיי"ש.

ו. סבר שאפשר לקיים מצות ביקור חולים וכיבוד אב ע"י הטלפון 5. אבל ניחום אבלים עדיף שלא על ידי הטלפון 6.

וכמדו' שאמר שלמד כן ממה שכתב הרא"ש (עה"ת ריש פר' וירא) שהבא לבקר חולה ונמצא ישן, קיים מצות ביקור חולים, כיון שיאמרו אח"כ לחולה שביקר אצלו ויהיה לו מזה נחת. הרי שכשנגרם מכך נחת לחולה הוי בכלל ביקור חולים, וממילא הוא הדין כשמדבר עמו בטלפון.

וכמו כן י"ל מהמבואר מדברי הגמ' (נדרים מ' א') שעיקר קיום מצות ביקור חולים הוא בכך שמתודע לצרכי החולה ודואג לו ומתפלל עליו, וזה נעשה גם על ידי הדיבור בטלפון. (ראה בדרך שיחה עמ' ס"ו). וכיו"ב אמר רבינו שאדם הבא לבקר את אביו או את אמו והיו ישנים, קיים כיבוד אב ואם מחמת שיאמרו להם שהיה, ויהא להם נחת רוח מזה.

6. וביאר דעתו כיון שמצות ניחום אבלים הוא גם למתים, כמבואר בלשון הרמב"ם (אבל יד, ז), והיינו שהנשמה נמצאת במקום ישיבת האבלים ושומעת ומקבלת את הניחום, אבל הנשמה אינה שומעת מה שמדבר דרך הטלפון, ונמצא שהחסיר במצות הניחום את ניחום המתים. אמנם בודאי שבמקום שא"א לו לבא לנחם בעצמו, יוכל לקיים בטלפון את מצות הניחום לכל הפחות כלפי האבלים. [וראה בקריינא דאיגרתא (ח"א אגרת רט"ו) מאחר ובעוה"ר אין כח ללכת... אמרתי לקיים מצות תנחומי אבלים ע"י הכתב. וכן נדפס בספר קהילות ישראל מכתב ניחומים מבעל הקה"י לבעל המשנה הלכות].

ברכת תנחומים נשגר קמיה הגאון רבי יצחק איכנשטיין שליט"א מרבני המכון היושב שבעה על פטירת רעייתו הרבנית הצדקנית ע"ה, המקום ינחם אותו ואת כל המשפחה הרוממה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ויה"ר שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו, ונזכה כבר לנס יגון ואנחה, ושיקיצו וירננו שוכני עפר בקרוב אכ"ר.

ממשיכים להעתיק בתפילה ובתחנונים לרפואת הגאון הגדול רבי ישראל בונים בן חיה רויזא שרייבר שליט"א ר"י נתיב הדעת וגאב"ד אשדוד, הזקוק לרחמי שמיים

יו"ל ע"י מכון "דרך אמונה" בקול ובכתב - קו דרך אמונה: 0799-211-666 לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com

הגיליון מובא מידי שבוע במסגרת חוברת אוצר הפרשה, גליונות מרביתנו זעוק"ל ושליט"א ניתן לקבלו במייל - a169258235@gmail.com

נא טלו שותפות בזיכוי הרבים - לתרומות והנצחות לזכות ולע"נ ניתן לפנות למייל אוצר הפרשה, וכן במספר - 055-760-0055